

Ρατσισμός και Πανδημία: η Νέα Καθημερινότητα και ο Θεσμικός Αντίκτυπος

Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας αποτυπώνει τις τάσεις της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα για το 2020

Αθήνα, 22 Απριλίου 2021 - Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την καταγραφή περιστατικών βίας με ρατσιστικό κίνητρο κατά τη διάρκεια του 2020 παρουσίασε το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, σήμερα, Πέμπτη 22 Απριλίου, μέσω διαδικτυακής Συνέντευξης Τύπου. Πρόκειται για τη δέκατη κατά σειρά Ετήσια Έκθεση που δημοσιεύει το Δίκτυο, αποτυπώνοντας τις ποσοτικές και ποιοτικές τάσεις του τοπίου της ρατσιστικής βίας στην Ελλάδα.

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, χαιρετισμούς απηύθυναν ο **Πάνος Αλεξανδρής**, Γενικός Γραμματέας Δικαιοσύνης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Πρόεδρος του Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, η **Mireille Girard**, Αντιπρόσωπος (a.i.) της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (UNHCR) και η καθηγήτρια **Μαρία Γαβουνέλη**, Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ). Τα βασικά συμπεράσματα της Έκθεσης παρουσίασε η Βοηθός Συντονίστρια του Δικτύου, **Γαρυφαλλιά Αναστασοπούλου**, ενώ ακολούθησε δημόσια συζήτηση, πάνω στη θεματική «Ρατσισμός και Πανδημία: η Νέα Καθημερινότητα και ο Θεσμικός Αντίκτυπος», με τη συμμετοχή των εξής εκπροσώπων μελών του Δικτύου:

- **Μοχτάρ Ρεζάι**, Πρόεδρος της κοινότητας Αφγανών Προσφύγων και Μεταναστών στην Ελλάδα, μέλος του Ελληνικού Φόρουμ Προσφύγων και του Ελληνικού Φόρουμ Μεταναστών
- **Ευγενία Κουνιάκη**, Δικηγόρος, HumanRights360
- **Έφη Λατσούδη**, Κοινωνική Επιστήμονας, Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)
- **Άννα Απέργη**, Διευθύντρια/Υπεύθυνη Ενδυνάμωσης Τρανς & ΛΟΑΤΚΙ Προσώπων, Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ)
- **Ναθαναήλ Λιναρδής**, Υπεύθυνος Έργου «Πες το σ' εμάς», Colour Youth, Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας.

Τη διαδικτυακή εκδήλωση του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας συντόνισε η δημοσιογράφος **Μαρία Ψαρά**.

Κατά τη διάρκεια του 2020, μιας ιδιαίτερης χρονιάς εξαιτίας της πανδημίας του COVID-19, τα μέλη του Δικτύου κατέγραψαν, μέσω συνεντεύξεων με τα θύματα, 107 περιστατικά ρατσιστικής βίας, με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Σε 74 περιστατικά στοχοποιήθηκαν μετανάστες, πρόσφυγες ή αιτούντες άσυλο, λόγω εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή/και χρώματος, υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων λόγω της σύνδεσής τους με πρόσφυγες και μετανάστες, καθώς και δομές φιλοξενίας ή παροχής άλλων υπηρεσιών στις εν λόγω ομάδες.
- Σε 30 περιστατικά στοχοποιήθηκαν ΛΟΑΤΚΙ άτομα.
- Σε 3 περιστατικά στοχοποιήθηκαν Έλληνες πολίτες λόγω εθνικής καταγωγής.
- Τέλος, σε 50 περιστατικά στοχοποιήθηκαν περισσότερα του ενός θύματα, ενώ σε 77 περιστατικά η επίθεση τελέστηκε από ομάδα (τουλάχιστον 2 ατόμων).

Αναφορικά δε με το προφίλ των δραστών καταγράφηκε ότι:

- Σε 23 περιστατικά οι θύτες ήταν ένστολοι, ενώ σε 4 περιστατικά οι δράστες ήταν δημόσιοι λειτουργοί.
- Σε 59 περιστατικά συμμετείχαν πολίτες.
- Σε 3 περιστατικά οι θύτες ήταν εργοδότες.
- Σε 3 περιστατικά τα θύματα των επιθέσεων πιστεύουν ότι οι δράστες συνδέονται με εξτρεμιστικές ομάδες.
- Σε 13 περιστατικά τα θύματα αναγνώρισαν τους δράστες ως μεικτές ομάδες πολιτών και μελών εξτρεμιστικών ομάδων, ενώ σε 2 από αυτά αναφέρεται από τα θύματα παρενοχλητική συμπεριφορά από ένστολους, που κλήθηκαν στο σημείο από τους θύτες.

Το Δίκτυο αναγνωρίζει πως η νέα πραγματικότητα που έφερε η πανδημία, επηρέασε έντονα και τις καταγραφές των περιστατικών ρατσιστικής βίας. Ο περιορισμός της λειτουργίας των υπηρεσιών και των δομών των μελών του Δικτύου, καθώς και η απαγόρευση κυκλοφορίας (lockdown) διαπιστώνεται ότι είχαν αντίκτυπο στην περιορισμένη έλευση ωφελούμενων σε αυτές. Παρά τους περιορισμούς πρόσβασης των θυμάτων στην καταγραφή, το σύνολο των καταγραφών του Δικτύου για το 2020 είναι ελαφρώς υψηλότερο από το προηγούμενο έτος (τότε είχαν καταγραφεί 100 περιστατικά) και κινείται εν γένει στα ίδια επίπεδα με τις καταγραφές του Δικτύου τα τελευταία χρόνια. Αυτό δείχνει ότι το 2020, οι καταγραφές του Δικτύου αποτέλεσαν, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, την κορυφή του παγόβουνου.

Όπως επισημάνθηκε κατά τη διάρκεια της συζήτησης, το Δίκτυο κατέγραψε περιστατικά τα οποία συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την πανδημία. Οι πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο φαίνεται να γίνονται αντιληπτοί ως απειλή

για τη δημόσια υγεία, ενώ διαπιστώνεται ότι οι διακρίσεις εις βάρος συγκεκριμένων στοχοποιούμενων ομάδων αναφορικά με την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες εντατικοποιούνται. Η έκφραση παρενοχλητικών συμπεριφορών, αυθαιρεσίας αλλά και βίας, με ρατσιστικό κίνητρο από εκπροσώπους της αστυνομίας, κατά τη διάρκεια ελέγχων των μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας, επηρεάζει σχεδόν όλες τις στοχοποιούμενες ομάδες, ενώ τα περιστατικά ρατσιστικής βίας με θύτες δημόσιους υπαλλήλους δείχνουν μια αναμενόμενη μείωση, δεδομένης της περιορισμένης λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών με φυσική παρουσία.

Κατά το 2020, το Δίκτυο κατέγραψε επίσης αύξηση των περιστατικών ρατσιστικής βίας, κατά προσφύγων, μεταναστών αλλά και υποστηρικτών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίοι στοχοποιήθηκαν λόγω της σύνδεσής τους με τις παραπάνω ομάδες. Ενώ το 2019 τα περιστατικά κατά αυτών των ομάδων έφταναν τα 51, το 2020 ανήλθαν σε 74. Η ανά διαστήματα όξυνση των περιστατικών αυτών συνδέεται άρρηκτα με τη θεσμική στοχοποίηση προσφύγων, μεταναστών και υποστηρικτών. Παράλληλα όμως, ο ευρύτερος περιορισμός της κυκλοφορίας του προσφυγικού πληθυσμού στον δημόσιο χώρο, στο πλαίσιο μέτρων που υιοθετήθηκαν με αφορμή την πανδημία, σε συνδυασμό με τη μείωση των ροών και του εν λόγω πληθυσμού, φαίνεται να συμβάλλει στη μη ορατότητα της συγκεκριμένης στοχοποιούμενης ομάδας και στον περιορισμό των καταγεγραμμένων περιστατικών εις βάρος τους.

Ωστόσο τα αίτια του προβλήματος, αλλά και τα κίνητρα των θυτών φαίνεται να συνεχίζουν να υπάρχουν - ένδειξη που προκύπτει και από τη συμμετοχή των ίδιων δραστών σε πάνω από ένα καταγεγραμμένα περιστατικά (η τάση αυτή καταγράφηκε σε 21 περιστατικά, έναντι 7 που καταγράφηκαν το 2019). Ενδεικτικό των παραπάνω είναι το γεγονός ότι τα περιστατικά με θύτες πολίτες ή/και μέλη εξτρεμιστικών ομάδων, λαμβάνουν χώρα σε περιοχές που συγκεντρώνονται πρόσφυγες και μετανάστες, κυρίως περιοχές με δομές φιλοξενίας και υποδοχής, ενώ σε συγκεκριμένες περιόδους διαπιστώνεται εντατικοποίηση των περιστατικών, όπως το πρώτο τρίμηνο του 2020, καθώς και την περίοδο Σεπτεμβρίου-Οκτώβριου 2020. Ενδεικτική είναι η αύξηση των περιστατικών ρατσιστικής βίας που κατέγραψε το Δίκτυο, σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, στα νησιά του Αιγαίου. Ενώ από το 2015 έως το 2019 οι επιθέσεις στα νησιά του Αιγαίου στα οποία εντοπίζονται οι κύριες προσφυγικές ροές (Λέσβος, Χίος, Σάμος, Κως, Λέρος και Ρόδος) κυμαίνονται από 8% έως 20% επί του συνόλου των καταγραφών, το 2020 ξεπέρασαν το 40%.

Σχετικά με τα περιστατικά κατά ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, εν μέσω πανδημίας, η διασπορά των εν λόγω περιστατικών παρατηρείται σε πολύ συγκεκριμένα πεδία του δημόσιου χώρου (π.χ. πλατείες, δρόμους) σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια που η αντίστοιχη διασπορά εντοπιζόταν σε πολλά και διαφορετικά πεδία του δημόσιου χώρου. Επιπλέον στοιχείο των νέων συνθηκών είναι ότι τα μισά περιστατικά κατά ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων λαμβάνουν χώρα εντός του χώρου διαμονής των θυμάτων, συνδυάζοντας την ενδοοικογενειακή βία με το ρατσιστικό κίνητρο ή στο διαδίκτυο. Συγκεκριμένα, ο εγκλεισμός στο περιβάλλον της οικίας συνδέεται στην περίπτωση των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων με έκφραση βίαιων συμπεριφορών από μέλη της οικογένειάς τους που δεν αποδέχονται τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους.

Το 2020 επιβεβαιώνεται επίσης για μια ακόμη φορά η προβληματική και έντονα παρενοχλητική μεταχείριση διεμφυλικών ατόμων από εργοδότες και συναδέλφους, δημοσίους λειτουργούς, αλλά και άγνωστους στα θύματα πολίτες, με στόχο την αμφισβήτηση του αυτοπροσδιορισμού του ατόμου. Από τις καταγραφές της χρονιάς γίνεται αντιληπτό ότι τα τρανς άτομα υφίστανται λεκτική ή άλλου τύπου βία η οποία εντατικοποιείται όσο προχωρά η φυλομετάβαση και γίνεται πιο ορατή. Παράλληλα, το Δίκτυο διαπιστώνει ότι σε σημαντικό αριθμό των περιστατικών επιθέσεων λόγω ταυτότητας φύλου τα θύματα βιώνουν ρατσιστική βία στο χώρο εργασίας τους.

Επισυνάπτεται η Ετήσια Έκθεση του Δικτύου για το 2020 στα ελληνικά.

Την Ετήσια Έκθεση του Δικτύου για το 2020 μπορείτε να τη βρείτε, επίσης, [εδώ](#).

Μπορείτε να παρακολουθήσετε το βίντεο της σημερινής εκδήλωσης [εδώ](#):

Περισσότερες πληροφορίες:

Γαρυφαλλιά Αναστασοπούλου, 210.7233216, racistviolence@nchr.gr

---

Αίτημα, Αλληλεγγύη Solidarity Now, Αντιγόνη-Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης, Αντιρατσιστικό Παρατηρητήριο Πανεπιστημίου Αιγαίου, Άρσις-Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων, Γιατροί του Κόσμου, Διεθνής Αμνηστία, Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών, «Ελληνική Δράση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα»– Πλειάδες, Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, Ελληνικό Φόρουμ Προσφύγων, Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Δικηγορικού Συλλόγου Ρόδου, Θετική Φωνή, Ιατρική Παρέμβαση, Κάριτας Αθήνας, Κάριτας Ελλάς, Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών «Διοτίμα», Κέντρο Ζωής, Κέντρο Ημέρας «Βαβέλ», ΣΥΝΥΠΑΡΞΙΣ-Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων, Κίνηση Υπεράσπισης των Δικαιωμάτων Προσφύγων και Μεταναστών/-στριών (Πάτρα), Κόσμος χωρίς Πολέμους και Βία, ΛΑΘΡΑ; - Επιτροπή αλληλεγγύης στους πρόσφυγες Χίου, ΜΕΤΑδραση, Οικογένειες Ουράνιο Τόξο, Ομάδα Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Προσφύγων και Μεταναστών, Ομάδα Νομικών για την Υπεράσπιση των Δικαιωμάτων Προσφύγων και Μεταναστών (Θεσσαλονίκη), Ομοφυλοφιλική και Λεσβιακή Κοινότητα Ελλάδας (ΟΛΚΕ), Σύλλογος Ενωμένων Αφγανών, Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδας, Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών, Φάρος του Κόσμου, Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο, Act Up Hellas, ASANTE, Colour Youth - Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, Generation 2.0 RED, HIAS Ελλάδα, HumanRights360, Melissa Network, PRAKSIS, A21, Σημείο | για τη μελέτη και την αντιμετώπιση της ακροδεξιάς, Lesvos Solidarity, Steps, Legal Centre Lesvos, Aegean Migrant Solidarity | Christian Peacemaker Teams.